

CONV 86/02

CONTRIB 41

INGEKOMEN DOCUMENT

---

van: het secretariaat

aan: de Conventie

Betreft: **Bijdrage van mevrouw Anne Van Lancker, lid van de Conventie:
het sociaal-economisch bestuur in het constitutioneel verdrag**

De secretaris-generaal van de Conventie heeft bijgaande bijdrage ontvangen van mevrouw Anne Van Lancker, lid van de Conventie.

_____

Nota aan de Conventie**Een sociaal contract voor Europa¹
De sociaal-economische governance in het Constitutioneel Verdrag****Waarom een sociale integratie op Europees vlak?**

De Eurobarometer enquête geeft duidelijk aan dat de inwoners van de Unie wel degelijk een Europese bijdrage verwachten in de oplossing van sociale problemen: niet minder dan 90% vermeldt hierbij de strijd tegen de werkloosheid, terwijl ook de aanpak van de armoede hoog scoort met 89%. Het is dan ook belangrijk om aan te tonen waarom en hoe het Constitutioneel Verdrag op deze verwachtingen moet inspelen. Mensen verwachten allerminst dat Europa een uniform sociaal model uitbouwt. Daarvoor zijn zij terecht erg sterk gesteld op hun eigen sociaal model van sociale bescherming, openbare dienstverlening en sociaal overleg.

Het ontbreekt de Europese Unie niet aan bevoegdheden inzake sociaal en werkgelegenheidsbeleid. Zowel op het vlak van het werkgelegenheids- en opleidingsbeleid, als op vlak van gelijke kansen en non-discriminatiebeleid of inzake arbeidsreglementering, rechten van werknemers, veiligheid en gezondheid, strijd tegen de uitsluiting, kan de Europese Unie optreden. Het huidige verdrag definieert trouwens ambitieuze doelstellingen voor de Unie inzake sociaal beleid.

Het probleem is tweeledig: 1) De sociale doelstellingen van de Europese Unie zijn ondergeschikt aan de verwezenlijking van de interne markt en de economische en monetaire unie. Het sociale beleid wordt daardoor herleid tot een “correctie” ten aanzien van de interne markt en dreigen aspecten van het sociale beleid, zoals werkgelegenheidsmaatregelen, opleidingsfondsen, stelsels van (aanvullende) sociale zekerheid, diensten van algemeen belang, onderworpen te worden aan een markt logica. 2) Bij een sterk gecentraliseerd Europees monetair beleid in het kader van de euro is coördinatie van het sociaal-economisch beleid van de lidstaten een must om sociale dumping te vermijden en de strategische doelstellingen van Lissabon te realiseren.

Deze uitdagingen stellen zich nog duidelijker in het vooruitzicht van de uitbreiding. De EU kan het Europese sociaal model trouwens alleen veilig stellen op wereldvlak als de Unie en de lidstaten samen optreden.

---

¹ Concrete voorstellen : zie bijlage.

Al te vaak wordt het subsidiariteitsbeginsel gebruikt als alibi om Europees sociaal beleid af te remmen. Een positieve invulling van het subsidiariteitsbeginsel betekent dat de Europese Unie zich ertoe verplicht om ervoor te zorgen dat de lidstaten en hun regio's handelingsmarges herwinnen die ze verloren hebben aan de geglobaliseerde economie. De Unie moet ervoor zorgen dat de lidstaten en hun regio's in staat zijn om hun bevoegdheden uit te oefenen inzake dienstverlening, sociale bescherming, werkgelegenheid en fiscaliteit.

<u>Welke sociale integratie?</u>
---

1) Het Charter van grondrechten als basis voor het Constitutioneel Verdrag.

De opname van het Charter van Grondrechten in het Constitutionele Verdrag, met een verwijzing naar het beleid van de Unie moeten ervoor zorgen dat de Europese Unie en de lidstaten deze rechten als programmatorische rechten moeten helpen verwezenlijken. Dit is een sterk politiek signaal: De Unie en haar lidstaten bevestigen hun inzet voor het respect van deze fundamentele rechten in alle beleidsdomeinen.

Het Charter is een uniek geheel van klassieke mensenrechten, sociale en economische rechten, rechten van consumenten. Zij is het resultaat van een moeizaam bereikt compromis in de vorige Conventie. Het heropenen van de discussie over de inhoud ervan is niet opportuun, ook al zullen er procedures voor opvolging en actualisering moeten afgesproken. De opname van het Charter in het Grondwettelijk Verdrag mag evenwel geen alternatief zijn voor de toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag van de Rechten van de mens of andere internationale rechtsinstrumenten.

2) De sociale doelstellingen centraal stellen in de Europese grondwet.

Een echt sociaal Europa veronderstelt dat sociale doelstellingen niet ondergeschikt worden aan economische doelstellingen. **Daarom moet in de basisartikelen van het Constitutioneel verdrag worden verduidelijkt dat de interne markt en de Economische en Monetaire Unie (EMU) sociale doelstellingen zoals volledige werkgelegenheid, een hoog niveau van sociale bescherming, gelijkheid en kwaliteit van het leven moeten dienen.**

Sociale doelstellingen moeten bovendien het ganse beleid van de Unie bestrijken, net als het geval is voor de duurzame ontwikkelingen en de bescherming van het leefmilieu. Sociale doelstellingen kunnen dus niet beperkt worden tot het werkgelegenheidsbeleid of de sociale bepalingen van het verdrag. Bovendien moet de bepaling in het Verdrag over de diensten van algemeen economisch

belang worden uitgebreid tot alle diensten van algemeen belang.

Europese regelgeving, zoals vaststelling van minimumnormen en drempels, blijft noodzakelijk om sociale dumping te vermijden en een “level playing field” te verzekeren en om grensoverschrijdende problemen aan te pakken, zoals de waarborging van sociale rechten over de ganse Unie. Daarom moet de codecisie, gekoppeld aan meerderheidsbesluiten in de Raad, de normale procedure worden voor alle wetgevende werk ook op sociale beleidsdomeinen en in de fiscaliteit. Inkomensbeleid én het recht op syndicale organisatie moeten niet langer als bevoegdheid van de Unie worden uitgesloten. Gelijkheid van mannen en vrouwen en “gendermainstreaming” moeten gegarandeerd worden in alle beleidsmateries van de Unie. Bovendien moet het non-discriminatie principe directe werking krijgen.

3) Een sociaal-economische regering.

Er is een duidelijk onevenwicht tussen de sterke exclusieve Europese bevoegdheden voor het monetaire beleid en het gebrek aan een efficiënte coördinatie van het economisch en budgettair beleid, de werkgelegenheid en het sociaal beleid van de lidstaten. De bestaande procedures die sedert 1997 werden opgezet, voldoen niet om dit onevenwicht weg te werken.

De versterking van een sociaal-economische governance kan hieraan tegemoet komen. De huidige coördinatieprocedures voor de economische richtsnoeren, de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de open coördinatie van de sociale bescherming moeten geïntegreerd worden en alle betrokken instellingen en instanties moeten bij de totstandkoming gelijkwaardig aan bod komen.

Bij haar aantreden moet iedere Commissie haar “programma voor het economische, werkgelegenheids- en sociale beleid” voorleggen aan het Europese Parlement en de Raad. Ook de nationale en regionale parlementen moeten dit programma bespreken. De Raad en het Europese Parlement keuren het programma goed. Dit programma vormt de basis voor de opstelling door de Commissie van de jaarlijkse richtsnoeren voor het economische en werkgelegenheidsbeleid, die ook doelstellingen inzake sociaal beleid en duurzame ontwikkeling moet bevatten. Zij worden goedgekeurd door de Raad (in een samenstelling die zowel de economische als sociale componenten vertegenwoordigt) en het Europese Parlement naar aanleiding van de Lente-Top, na discussie in de nationale en regionale parlementen. De Raad evalueert de inspanningen van de lidstaten en de onderlinge samenhang van hun beleid met de algemene richtsnoeren op basis van de Commissierapporten. De Europese Commissie kan eventueel waarschuwingen aan de lidstaten richten.

Dit betekent dat net als het geval is voor het economisch beleid ook het sociaal beleid als een beleid van gemeenschappelijk belang in het Verdrag moet worden omschreven en dat de lidstaten ook hun sociaal beleid moeten coördineren met het doel de sociale doelstellingen van de Unie te verwezenlijken. **De open coördinatie methode moet in het Verdrag worden opgenomen.** Om de democratische legitimiteit van deze procedure te garanderen moeten de nationale en de regionale parlementen én van de sociale gesprekspartners in de lidstaten, op de domeinen en niveaus die hen aanbelangen, betrokken worden.

Wat het monetaire beleid betreft en rekening houdend met wat in andere landen (zoals de VS en het UK) het geval is, moet de werking van de ECB transparanter gemaakt worden en haar opdrachten worden aangevuld met de opdracht om de volledige werkgelegenheid na te streven en de duurzame ontwikkeling en meer sociale samenhang te stimuleren. Vanuit deze doelstelling moet ook het stabiliteitspact worden aangepast zodat een actief investeringsbeleid voor werk en sociale samenhang mogelijk wordt. De macro-economische dialoog moet worden versterkt door de oprichting van een **Tripartiet Comité voor het sociaal overleg over groei, werkgelegenheid en sociale samenhang.**

4) Een echt Europees sociaal overleg.

De sociale gesprekspartners dragen een grote verantwoordelijkheid in de totstandkoming van het economisch, sociaal en werkgelegenheidsbeleid. De sociale dialoog moet dan ook een prominente plaats krijgen in het Constitutioneel Verdrag.

De sociale gesprekspartners kunnen bij elke nieuwe mandaatsperiode en op basis van het programma voor economische, werkgelegenheids- en sociale beleid een **werkprogramma voor collectieve afspraken** overeenkomen. Het sociaal overleg moet worden uitgebreid tot alle voor sociale gesprekspartners relevante domeinen, zoals opleiding, economisch beleid, strijd tegen discriminatie, of loonafspraken. Om de Europese sociale dialoog beter te omkaderen moet de oprichting overwogen worden van een **(bipartiete) Europese Arbeids Raad**, al dan niet in het kader van een vernieuwd economisch en sociaal comité. De procedure voor algemeen bindend verklaring dient te worden vereenvoudigd.

Een systeem van **Europese sociale bemiddelaars** is een nuttig instrument voor het bemiddelen bij en het helpen beslechten van conflicten

Het Tripartiete Comité voor sociaal overleg over groei, werkgelegenheid en sociale samenhang moet de sociale partners op geëigende wijze betrekken in de bepaling van het macro-economisch beleid.

5) Dialoog met het Europees maatschappelijk middenveld.

Het Constitutioneel Verdrag zou ook moeten voorzien in een expliciet artikel over de erkenning en

de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij de beleidsvoorbereiding en uitvoering,
waardoor maatschappelijke organisaties geconsulteerd worden in de voor hen relevante
beleidsdomeinen.

Anne Van Lancker

7 juni 2002

HOE DE SOCIO-ECONOMISCHE INTEGRATIE VAN DE UNIE¹ VERSTERKEN?

1. Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Ook al is het voor verbetering vatbaar, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie is de best uitgewerkte uitdrukking van de vrijheden en van de mensenrechten, politieke, economische en sociale rechten, die de lidstaten van de Unie gemeen hebben. Dit Handvest moet de Unie en van de lidstaten richting geven bij de totstandkoming van haar beleid.

Het Handvest moet nu in het Constitutionele Verdrag van de Europese Unie opgenomen worden, als een sterke politieke boodschap die het engagement van de Unie en de lidstaten voor de eerbiediging van deze rechten en waarden in hun beleid onderlijnt. De opname van het Handvest moet wettelijke waarborgen geven voor de verenigbaarheid van de communautaire wetgeving met de grondrechten. De integratie van het Handvest in het Constitutionele Verdrag werpt evenwel meerdere vragen op:

- Het Handvest is niet perfect. Soms hebben de rechten een kleinere draagwijdte dan deze in andere internationale teksten, die door de lidstaten geratificeerd zijn. Het is echter niet opportuun om de inhoud van het Handvest opnieuw ter discussie te stellen. Het Handvest is het resultaat van een legitieme procedure in het kader van een Conventie. Het weerspiegelt de meest vergaande politieke consensus die op dat ogenblik mogelijk was. Zijn inhoud nog eens bespreken zou alleen de rechten dat het bevat kunnen verwateren. Er zal dus in een procedure van dynamische opvolging moeten voorzien worden met het oog op zijn ontwikkeling en verbetering. Deze procedure kan gebaseerd worden op de principes van de huidige open coördinatiemethode, met inbegrip van het wederzijdse toezicht.
- De integratie van het Handvest in het Constitutionele Verdrag moet niet alleen de bescherming van de grondrechten tegen de inbreuken vanwege de Unie of de lidstaten, tot doel hebben. Het moet ook een positief engagement inhouden om geleidelijk de grondrechten door concrete maatregelen uit te voeren. Het volstaat dus niet om de tekst van het Handvest in het Constitutionele Verdrag op te nemen. Men zal ook de toepassing en de naleving van het Handvest als een van de doelstellingen van de Europese Unie moeten vermelden.

---

¹ De referentie naar de artikelen van het EG-verdrag zijn ter informatie gegeven aangezien we de voorkeur geven aan een nieuwe redactie van de Verdragen die zou moeten leiden tot één enkel Verdrag.

- De integratie van het Handvest in het Constitutionele Verdrag kan niet gezien worden als een alternatief voor de toetreding tot het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) of tot andere internationale instrumenten. Het valt immers niet te rechtvaardigen dat de overdracht van de bevoegdheden van de lidstaten naar de EU tot een ontwijking van de internationale plichten van de lidstaten zou voeren, omwille van het feit dat de Europese Unie geen partij is in deze internationale instrumenten. Bovendien zou de integratie van het Handvest tot een verschil van de interpretatie van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens kunnen leiden in de jurisprudentie van het Europese Hof voor de rechten van de mens aan de ene kant en van het Europese Hof van Justitie aan de andere kant. Dit kan niet rechtstreeks gesanctioneerd worden als de Europese Unie geen verdragspartij van het EVRM is. Zelfs als de Europese Unie al in staat is op het internationaal vlak te handelen, zou de expliciete toekenning van de internationale rechtspersoonlijkheid aan de Unie een machtig symbool zijn.
- De Unie kent een aanzienlijke leemte op het vlak van de bescherming van de grondrechten voor de individuen. Hun toegang tot de rechtsspraak van het Europese Hof van Justitie is immers beperkt. Om dit op te vangen bestaan er twee mogelijke oplossingen: het individuele recht op beroep tot nietigverklaring van een akte van communautair recht uit te breiden of een door een vertegenwoordigende organisatie ingediend beroep tot nietigverklaring voor het gemeenschappelijke belang te voorzien.

2. Het sociale Europese model verankeren.

Een sterk Europa vereist ook de versterking van het sociale Europa. De Europese Raad van Lissabon heeft een nieuw strategisch doel voor de Unie vastgesteld: *de meest competitieve en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden die in staat is tot duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang.*

Een echt sociaal Europa vereist dat de sociale en economische doelstellingen op voet van gelijkheid geplaatst worden en dat er geen ondergeschiktheid is van de sociale doelstellingen van de Unie. Tot nu toe is het sociale Europa immers ondergeschikt aan het economische Europa.

Hoewel de bevordering van een hoog niveau van werkgelegenheid en van sociale bescherming, de verbetering van de levensstandaard en van de levenskwaliteit duidelijke doelstellingen van de Gemeenschap uitmaken, komt steeds meer en meer het onevenwicht aan het licht tussen de doelstellingen van de binnenmarkt en de regels van concurrentie aan de ene kant en de principes van het Europese sociale model aan de andere kant. De toepassing van de regels van de binnenmarkt en van de concurrentie maken het steeds moeilijker om de principes van solidariteit,

universaliteit, billijkheid, kwaliteit en toegankelijkheid te vrijwaren en de sociale verworvenheden op peil te houden en dit zowel op het vlak van de gezondheidszorg, van de (aanvullende) stelsels van de sociale zekerheid als bij de diensten van algemeen belang.

Alleen als de Unie meer aandacht aan de sociale zekerheid en aan de overheidsdiensten besteedt, zullen de lidstaten hun soevereiniteit kunnen herwinnen die ze in het kader van de vrije markt verloren hebben.

- De herformulering van de algemene principes van de Europese Gemeenschap, zoals bepaald in de artikelen 2 en 3 (VEG), moet ertoe leiden dat de sociale dimensie een integrerend deel van de Unie uitmaakt. De formulering van deze principes zou kunnen gebaseerd zijn op het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werknemers of nog op de gemeenschappelijke doelstellingen voor de coördinatie van de werkgelegenheidsbeleid of van het sociale beleid betreft, die het voorwerp van consensus uitmaken. In artikel 2 moet ook de volledige werkgelegenheid als doelstelling van de Unie vermeld worden. Men zou ook moeten vermelden dat het economische beleid van de Unie op het principe van een economie van de sociale markt berust in plaats van een economie van open markt (artikelen 4 en 105).
- Op analoge wijze als nu het geval is voor het milieubeleid, de volksgezondheid en het consumentenbeleid, moet men in artikelen 6 en 95 (VEG) bepalingen voorzien om de noodzakelijke en gemeenschappelijke principes van het "sociale Europese model" in het Constitutionele Verdrag te verankeren.
- Men moet een bepaling voorzien die de akkoorden tussen sociale gesprekspartners met het oog op sociale doelstellingen, uitsluit van de concurrentieregels (artikel 81). Bovendien zou men de beperkende bepalingen bij de toepassing van de concurrentieregels ten gunste van de diensten van algemeen economisch belang (artikel 86.2) moeten uitbreiden tot alle diensten van algemeen belang.
- Het is ook aangewezen om de toepassingsfeer van de bepaling over de diensten van "economisch" belang (artikel 16) uit te breiden tot alle diensten van algemeen belang om aldus ook de werking van de sociale diensten en de aanvullende stelsels van de sociale zekerheid te waarborgen.

3. De economische en sociale governance.

De werking van de Europese Monetaire Unie omvat o.a. de coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten via de globale richtsnoeren voor het economisch beleid en de procedure van multilaterale toezicht. Met het verdrag van Amsterdam en de proces van Luxemburg is dit aangevuld met een werkgelegenheidsbeleid. De top van Lissabon heeft bovendien een strategie voor de coördinatie van het economisch, werkgelegenheids- en sociaal beleid en het beleid voor duurzame ontwikkeling ingeluid. Sindsdien heeft zich ook een nieuw beleid ontwikkeld inzake sociale uitsluiting en sociale bescherming, gebaseerd op open coördinatiemethode die in Lissabon werd ingevoerd. Dit alles is echter slecht op elkaar afgestemd en gecoördineerd. Bovendien is er een groot tekort aan democratie.

Een versterkte socio-economische governance moet toelaten de coördinatie van het werkgelegenheids- en sociaal beleid meer in evenwicht te brengen met het monetaire beleid en de coördinatie van het economische, budgettaire beleid. De rol van de Commissie in het kader van deze sociaal-economische governance moet versterkt worden. De betrokkenheid van de sociale partners en van het Europees Parlement, alsook die van de bevoegde autoriteiten op nationaal en regionaal vlak moet de democratisering van de socio-economische governance waarborgen en ervoor zorgen dat er beter kan worden rekening gehouden met nationale en regionale verschillen.

Een echt evenwicht tussen de economische zijde, de sociale zijde en de zijde van werkgelegenheid van de gelijkzijdige driehoek kan pas worden verwezenlijkt indien we aangepaste procedures vinden voor de uitvoering van de socio-economische governance.

Daarvoor stellen wij voor de procedures voor economische coördinatie, werkgelegenheidscoördinatie en coördinatie van het sociaal beleid te verenigen in één procedure :

- Iedere nieuwe Commissie zou bij haar aantreden een “programma voor een economisch, werkgelegenheids- en sociaal beleid” voor de komende 5 jaren moeten voorstellen. Dit programma moet dan in de nationale en regionale parlementen worden besproken en door de Raad en het Europese Parlement worden goedgekeurd. Op basis van dit programma zouden globale richtsnoeren voor het economisch en werkgelegenheidsbeleid (GREWB), die eveneens sociale en milieudoelstellingen moeten omvatten, door de Commissie worden opgesteld. Zij worden goedgekeurd door de Raad, in een samenstelling die zowel de economische als sociale componenten vertegenwoordigt, en het Europese Parlement, naar aanleiding van de Lente-Top, na discussie in de nationale en regionale Parlementen. Op basis van de verslagen van de Europese Commissie onderzoekt de Raad de inspanningen van de lidstaten en de coherentie van het beleid met de globale richtsnoeren. De Commissie kan eventueel waarschuwingen aan de lidstaten richten.
- Om de rol van de sociale partners in het (macro)economische beleid, het werkgelegenheidsbeleid en de coördinatie van het sociaal beleid te versterken, zou de macro-economische dialoog geformaliseerd moeten zijn in het kader van een tripartiet Comité voor het sociaal overleg over groei, werkgelegenheid en sociale samenhang, onder andere voor de Lente Top.
- Het sociale beleid zou als beleidsdomein van algemeen belang moet worden aangeduid, conform aan wat voorzien is voor het economisch beleid (artikels 98 en 99) ; een nieuw artikel zou moeten voorzien hoe de lidstaten hun sociale beleid coördineren om tot de verwezenlijking van de Europese sociale doelstellingen bij te dragen.
- Om de bevoegdheden van de lidstaten en van de regio's in deze materie te respecteren, moet de rol van de nationale en regionale instellingen en van de nationale en regionale sociale gesprekspartners in deze coördinatieprocedures versterkt worden.
- De doelstellingen van de Europese Centrale Bank (ECB) (artikel 105) zouden moeten worden uitgebreid

zodat zij niet alleen de prijsstabiliteit moet nastreven maar ook de opdracht krijgt om de duurzame economische groei, de volledige werkgelegenheid en de sociale cohesie te bevorderen. Dit veronderstelt ook een aanpassing van het stabiliteitspact om zo een actief monetair beleid ter stimulering van de werkgelegenheid en de sociale samenhang mogelijk te maken. De ECB zou bovendien transparanter moeten werken en een democratische verantwoordingsplicht moeten krijgen ten aanzien van het Europees Parlement.

4. Het regelgevend kader versterken.

De Verklaring van Laken hecht groot belang aan de verbetering van de transparantie van de werking van de instellingen en de vereenvoudiging van het besluitvormingsproces.

De Unie heeft reeds belangrijke wetgevende en conventionele bevoegdheden op sociaal vlak en inzake arbeidsreglementering. Hoewel de sociale bepalingen duidelijk aanwijzen dat de rol van de Unie vooral bestaat uit het vergemakkelijken en ondersteunen van het sociale beleid van de lidstaten, laat het toe een breed gamma van gemeenschappelijke maatregelen te dekken. Naast de open coördinatiemethode is de geleidelijke totstandkoming van een regelgevend kader, onder andere met minimumnormen en drempels op sociaal vlak, onontbeerlijk om sociale dumping te vermijden en om ervoor te zorgen dat alle lidstaten van de Unie op gelijke voet kunnen meespelen. Het is dan ook nodig om de procedures democratiseren en de mogelijkheden van politieke patstelling op te heffen.

- Men moet één enkele beslissingsprocedure bepalen voor het wetgevend kader : de medebeslissing tussen het Europees Parlement en de Raad die met een gekwalificeerd meerderheid beslist¹. Dit moet eveneens gelden voor het sociaal en fiscaal beleidsdomein.
- Het Verdrag sluit de bevoegdheid van de Unie uit op het vlak van het loonbeleid, terwijl de Unie de exclusieve bevoegdheid heeft omtrent de bepaling van het monetaire beleid dat de loonsontwikkeling en de loononderhandelingen beïnvloedt. Men moet voorzien in de mogelijkheid om de Europese sociale partners loonakkoorden te laten onderhandelen, met inachtneming van de onafhankelijkheid van de sociale partners. Men moet dus de uitsluiting van de bevoegdheid van de Unie opheffen met name deze inzake de beloning, het recht op vereniging en het stakingsrecht, voorzien in artikel 137.

---

¹ Vanuit het standpunt van de bevoegdheden van werkgelegenheid en sociale zaken past dit zich toe tot sociale zekerheid in het kader van vrije verkeer van gemeenschappelijke werknemers - waar men de niet gemeenschappelijke migranten zal moeten integreren - (artikel 42); de fiscaliteit (artikelen 95 en 175); de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers ingeval van opzegging van het arbeidscontract ; de vertegenwoordiging en de gezamenlijke verdediging van de belangen van de werknemers en werkgevers, met inbegrip van de participatie; de voorwaarden van tewerkstelling van staatsburgers van derde landen die onregelmatig verblijven op het grondgebied van de Gemeenschap ; de financiële bijdragen ter bevordering van werkgelegenheid (artikel 137) ; de economische en sociale cohesie (artikelen 159 en 161) ; de strijd tegen elke vorm van discriminatie (artikel 13). De medebeslissing moet ook voorzien worden in het kader van het beleid van mededinging (artikelen 83 en 89), transport (artikel 71) en industrie (artikel 157) als de Raad beslist met een gekwalificeerde meerderheid, terwijl het Europees Parlement alleen maar geraadpleegd wordt.

5. De gelijkheid tussen mannen en vrouwen op alle gebieden van de Unie garanderen en elke vorm van discriminatie bestrijden.

De Unie heeft sinds jaren een pioniersrol gespeeld in de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. De acties van de Unie met betrekking tot de gelijke behandeling, aanvankelijk ingegeven door economische doelstellingen, hebben zich geleidelijk ontwikkeld vanuit het oogpunt van sociale gerechtigheid. Het Verdrag van Amsterdam heeft de bevoegdheden van de Unie omtrent de gelijke behandeling aanzienlijk verbeterd. De gelijkheid tussen mannen en vrouwen is een doelstelling geworden, de afschaffing van ongelijkheden en de bevordering van gelijkheid is een ambitie van de Unie in alle gebieden van haar actie.

Om de Unie toe te laten de gelijkheid tussen mannen en vrouwen op alle gebieden te bevorderen, zou het Verdrag meer ambitieuze bevoegdheden en instrumenten aan de Unie moeten geven.

- Het constitutioneel Verdrag moet een coherente wettelijke basis voorzien om concrete maatregelen mogelijk te maken voor de bevordering van de gelijkheid in alle beleidsdomeinen van de Unie, en niet allen op het vlak van de werkgelegenheid en beroepsleven, met inbegrip van het gebied van besluitvoering.
- Het principe van « gender-mainstreaming » zou ook moeten worden toegepast op het buitenlandse en veiligheidsbeleid en op het beleid omtrent vrijheid, veiligheid en justitie.

De gemeenschappelijke actie in de strijd tegen elke vorm van discriminatie zou ook moeten versterkt worden. Daarvoor is het wenselijk dat het discriminatieverbod een rechtstreekse effect zou hebben. In elk geval zouden de maatregelen met een gekwalificeerde meerderheid in de Raad genomen moeten worden, in codecisie met het Europees Parlement.

6. De rol van de sociale partners versterken.

De sociale partners spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van het sociale en economische beleid van de Unie. Het Verdrag van Maastricht geeft de sociale partners een rol van co-regulator door het onderhandelen van Europese collectieve akkoorden. Het constitutioneel Verdrag moet de autonomie en de rol van de sociale partners op alle niveaus erkennen en versterken en bijdragen tot de ontwikkeling van een echt Europees systeem van industriële relaties.

- Het Verdrag geeft de Commissie de verantwoordelijkheid om de sociale dialoog te bevorderen. Deze verplichting zou moeten worden versterkt. Men zou het onderscheid moeten invoeren tussen drie types van sociale dialoog : het tripartiet sociaal overleg (de voorbereiding van de Lentetop, de macro-economische dialoog), de sociale dialoog die leidt tot bindende afspraken (en die een algemeenbindend verklaring vereist) en de sociale dialoog tussen autonome gesprekspartners.

- De sociale dialoog zou niet beperkt moeten zijn tot de gebieden opgesomd in het hoofdstuk over de sociale bepalingen, maar zou ook de strijd tegen discriminatie, de opleiding en beroepsvorming en bepaalde aspecten van het immigratiebeleid kunnen dekken. Een transversaal artikel in het constitutionele Verdrag zou de Commissie moeten verplichten de sociale partners te raadplegen in alle gebieden waarbij ze betrokken zijn en de sociale dialoog te bevorderen. Overeenkomstig hun rol als medewetgever zouden de sociale gesprekspartners bij de aanvang van elke mandaatsperiode op basis van het “programma voor het economische, sociale en werkgelegenheidsbeleid” aanduiden welke onderdelen zij via collectieve akkoorden wensen uit te voeren (een werkprogramma voor collectieve afspraken).
- Om de sociale dialoog te vergemakkelijken zou een onafhankelijke bipartiet orgaan voor sociale dialoog (een “Europese Arbeids Raad”) moeten worden opgericht (cf. voorstel van de « High level group on industrial relations »). De oprichting van zulk een Europese ArbeidsRaad zou moeten bediscussieerd worden in het kader van de hervorming van het ECOSOC.
- De methode van algemeenbindend verklaring van collectieve afspraken op Europees vlak moet herzien worden door de Commissie de bevoegdheid toe te kennen de democratische legitimiteit van de akkoorden na te trekken (of deze voldoende alle sectoren en sociale partners gevat door het akkoord dekken).
- Een echt systeem voor industriële relaties zou ook de mogelijkheid moeten voorzien om beroep te doen op bemiddeling en arbitrage bij conflicten.

7. Dialoog met het maatschappelijk middenveld.

De dialoog met het maatschappelijk middenveld, met de NGO's en organisaties die de burgers in verschillende gebieden vertegenwoordigen, is een hoeksteen van de participatieve democratie. De betrokken NGO's moeten ook hun rol spelen in de totstandkoming en de uitvoering van het sociaal beleid. De erkenning en waardering van deze dialoog vereisen de ontwikkeling van een wettelijke basis in de toekomstige Verdrag.

- De Commissie zou belast moeten worden met het bevorderen van de burgerlijke dialoog met representatieve NGO's, zodat het maatschappelijk middenveld haar rol kan spelen in de oriëntatie van de acties van de Unie in de materies waarmee ze betrokken wordt.
- Een nieuw artikel in het hoofdstuk omtrent het sociaal beleid zou een gestructureerd dialoog moeten voorzien met de actoren op het sociaal gebied, de representatieve NGO's inbegrepen. Deze dialoog zou hen toelaten bij te dragen tot de formulering, uitvoering en opvolging van de acties in het kader van het sociaal beleid.

Anne Van Lancker

7 juni 2002